

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Bylo vytvořeno v rámci projektu financovaného z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

✓ Regionální koncepce

- ✓ UPLATŇOVÁNÍ PRORODINNÉ POLITIKY V OKRESE PELHŘIMOV
- ✓ MONIKA BRZOŇOVÁ, VÍT SKÁLA A KOL.

Obsah

1	Úvod	2
2	Stručná charakteristika regionu	2
3	SWOT analýza	3
4	Místní aktéři.....	4
4.1	Veřejný sektor	4
4.2	Občanský sektor	4
4.3	Komerční sektor	4
5	Návrh dalšího postupu	5
6	Institucionální a finanční zajištění.....	6
7	Závěr.....	6

1 ÚVOD

Tento materiál byl zpracován na základě více než dvouleté práce regionálního koordinátora a regionální koordinátorky¹ v regionu Pelhřimovska za aktivní součinnosti vytvořené pracovní skupiny a expertního týmu složeného ze členů projektového výboru projektu „Rovnost na Vysočině v kontextu tvorby koncepce rodinné politiky kraje“, zkráceně „Rovnost šancí na Vysočině“.

2 STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA REGIONU

Okres Pelhřimov leží v západní části kraje Vysočina. Pro toto území je charakteristická bohatá členitost terénu s průměrnou nadmořskou výškou 550 - 600 metrů. Nejvyšším vrcholem regionu je Křemešník (765 m n. m.), okresním městem je **Pelhřimov** s 16 tisíci obyvateli. Mezi další větší města regionu patří **Humpolec** (11 tis. obyvatel), **Pacov** (4,9 tis. obyvatel) – jedná se o obce s rozšířenou působností a města Kamenice nad Lipou (3,9 tis. obyvatel) a Počátky (2,5 tis. obyvatel) – obce s pověřeným obecním úřadem. Rozlohou se řadí na třetí místo v kraji (po Žďársku a Třebíčsku), ovšem vzhledem k nejnižšímu počtu obyvatel (72 tis. obyv.) má zdaleka nejmenší hustotu obyvatelstva ze všech pěti okresů kraje.

Na Pelhřimovsku žije přibližně deset tisíc dětí ve věku 0 až 14 let, 43 tisíc obyvatel ve věku 15 až 59 a 13 tisíc seniorů ve věkové kategorii 65+. Průměrný věk v okrese je 39 let. 41 % obyvatel Pelhřimovska se hlásí k nějakému náboženskému vyznání. V roce 2011 se snížil počet narozených dětí a zároveň klesl počet rozvodů. V rámci celého kraje je v tomto regionu největší počet cizinců, přičemž nejpočetnější skupinou jsou Ukrajinci. V regionu nalezneme nejmenší počet školek (37 oproti například 75 na Třebíčsku) i základních a středních škol, což koresponduje s faktem nejnižšího počtu obyvatel v rámci kraje. V souladu s tím je i skutečnost, že zde bylo vydáno nejméně stavebních povolení (dle údajů z roku 2012) a zároveň je zde nejnižší kriminalita. Okres Pelhřimov se v rámci kraje dlouhodobě vyznačuje **nejnižší mírou nezaměstnanosti** (6 %).²

Oproti ostatním okresům má region Pelhřimov největší rozdíl v poměru orné a nezemědělské půdy, což je dáno především agrárním charakterem regionu a poměrně rozsáhlou infrastrukturou. S ohledem na přírodní krásy a nedotčenou krajinou (rozlehlé lesy, rybníky, vodní toky a členitý terén) patří okres Pelhřimov k vyhledávaným rekreačním oblastem. Svědčí o tom značný počet lůžek v ubytovacích zařízeních, kterým se v kraji zařadil na druhé místo hned za vyhlášený okres Žďár nad Sázavou. K nejnavštěvovanějším rekreačním místům patří např. oblast Malé a Velké přehrady na Želivce, okolí Trnávky, Křemešník, rašelinné louky v Proseči aj.

Okres Pelhřimov je **typicky venkovský region**, na jehož území se vyskytuje větší množství obcí bez jasné dominance jednoho centra. S tím souvisí i rozptýlením firem, škol a další infrastruktury po regionu a komplikace spojené s dojížděním do zaměstnání.

V okresním městě Pelhřimov, jež je turistickým východiskem Českomoravské vrchoviny, žije čtvrtina obyvatel regionu a je zde vyhlášené Muzeum rekordů a kuriozit.

---

¹ V průběhu projektu došlo k obměně na pozici regionálního koordinátora.

² Údaje za rok 2011 dle ČSÚ. Demografická ročenka okresů 2002 až 2012.

V nedalekém městě Humpolec, což je druhé nejvýznamnější město regionu, sídlí významný pivovar Bernard. Humpolec dvakrát získal ocenění Město pro byznys (v roce 2008 a 2013). Zároveň v soutěži Zlatá Jeřabina 2012 o nejlepší kulturní počiny v Kraji Vysočina zvítězilo Nápravníkové stavení a vytvoření expozice Skanzen Zichpil.

3 SWOT ANALÝZA

V následující tabulce je uveden přehled silných a slabých stránek, příležitostí a ohrožení vzešlý z jednání pracovní skupiny. Jednotlivé body jsou seříděny od těch nejdůležitějších k nejméně zásadním. Do SWOT analýzy pracovní skupina zařadila pouze body s prioritou 7 až 9. Z důvodu velmi malých rozdílů v prioritách mezi jednotlivými zjištěními konkrétní bodové ohodnocení neuvádíme.

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Nízká nezaměstnanost ✓ Dobré podnikatelské prostředí ✓ Široká nabídka aktivit pro děti i seniory ✓ Vrací se mladí lidé ✓ Dobrá síť i kvalita mateřských, základních a středních škol ✓ Dobrá komunikace napříč sektory (veřejný, komerční, občanský) ✓ Dostupná parkovací místa 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Nedostatečná výchova k finanční gramotnosti ✓ Sladění teorie s praxí v krajském dotačním programu ✓ Špatná dopravní dostupnost do zaměstnání ✓ Není dosud zpracována koncepce rodinné politiky měst Pelhřimov (připravuje se), Humpolec, Pacov ✓ Nízká zdravotnická dostupnost, nedrží se pohotovosti v lékárnách (problém zejména pro lidi z malých obcí)
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Nastavení legislativy tak, aby se měl pracující člověk lépe, než člověk, který je mimo pracovní poměr ✓ Státní podpora sociálního bydlení ✓ Zvýšení počtu mladých lidí v menších městech a na vesnicích díky mikroregionální aktivitám. ✓ Legislativní podpora zavádění flexibilních forem práce (úlevy na daních apod.) ✓ Posílení personální agendy v oblasti rodinné politiky na úrovni kraje a větších obcí v regionu (Pelhřimov, Humpolec, Pacov) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Klesající tendence při zakládání rodiny – chybí podpora tradiční rodiny ✓ Stigmatizující projevy společnosti (obtížná zaměstnatelnost lidí navracejících se z výkonu trestu, nízká zaměstnanost matek po rodičovské dovolené) ✓ Nečerpání finančních prostředků z EU fondů z důvodu složitého a riskantního administrativního procesu ✓ Zhoršení způsobu financování škol ✓ Devalvace manuálních oborů (malý zájem o ně, i když paradoxně jsou „vyučení“ lidé častěji zaměstnatelní a dobře platově ohodnocení)

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zvýšení dostupnosti škol při podpoře svozu dětí do a ze škol ze strany obcí ✓ Podpora finanční gramotnosti, a to zejména u mladistvých a seniorů ✓ Úprava legislativy, aby založení rodiny bylo „ekonomické“ ✓ Podpora programů rodinné výchovy a občanské zodpovědnosti 		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Destrukce společenských rolí a hodnot, rodič či učitel přestává být autoritou 	
---	--	---	--

4 MÍSTNÍ AKTÉŘI

4.1 Veřejný sektor

Klíčoví aktéři veřejného sektoru v oblasti rodinné politiky jsou kromě Kraje Vysočina **obce**. Ty mají největší veřejně-politickou moc v dané oblasti pozitivně působit. Konkrétní uplatňování této moci se však liší obec od obce a závisí především na politické reprezentaci a jejich prioritách, jakou pozornost opatřením v oblasti rodinné politiky věnují.

Dalšími významnými aktéry jsou mikroregiony – sdružení obcí. Specifickou roli hrají základní a střední školy, které v rámci svého výchovného působení na žáky mohou pomáhat k ukotvení jejich rodinných hodnot. Některé školy v regionu navíc pořádají odpolední volnočasové aktivity pro celé rodiny, tj. pro žáky i jejich rodiče.

Příspěvkové organizace kraje a obcí plní důležitou roli v oblastech, pro které byly zřízeny. V regionu hraje významnou roli zejména Školní statek Humpolec, který mimo jiné pořádá každoroční soutěž Zlatá podkova. Důležitou roli nejen jako velký zaměstnavatel plní též Nemocnice Pelhřimov. Pro rodiče je též přínosem působení pedagogicko-psychologické poradny v Pelhřimově.

4.2 Občanský sektor

V okrese Pelhřimov vyvíjí činnost cca **30 aktérů** občanského sektoru, kteří **významným způsobem** ovlivňují místní rodiny. Jedná se o organizace různého typu. Od organizací poskytující služby osobám v obtížné situaci (např. FOKUS Vysočina, Centrum Lada, Pacov, OPUS, Psychocentrum) přes rodinná a mateřská centra (např. RC Krteček, RC Cipísek), organizace zaměřené na volnočasové aktivity dětí a mládeže (např. Hodina H, jednotlivé oddíly Junáku, TJ v některých obcích) až po organizace zaměřené na seniory (např. Charita, ASTRA Humpolec). Důležitou roli v regionu hrají Místní akční skupiny (MAS). Jedná se o MAS Šipka a MAS Společnost pro rozvoj Humpolecka. Církev v regionu nijak zásadně do života rodin mimo rámec svých členů nezasahuje. Patří mezi cca **stovku dalších subjektů**, kteří v regionu působí (církev, spolky, svazy, kluby), ale pouze s lokálním dopadem. Na poli cestovního ruchu hraje významnou roli Želivský klášter.

4.3 Komerční sektor

V okrese Pelhřimov působí cca **30 firem významných** z pohledu rodinné politiky, a to buď z důvodu své velikosti (zaměstnávají více než stovku osob) nebo přímo aktivně uplatňují některá z opatření na sladění pracovního a rodinného života se zohledněním principu rovných šancí. Mezi nejvýznačnější podniky působící ve městě Pelhřimov patří Agrostroj, pekárna Adélka, spojené kartáčovny Spokar,

výrobce mléčných produktů Madeta, Škrobárny Pelhřimov, pivovar Poutník a RIMOWA. Dále to je pivovar Bernard v Humpolci a Dřevozpracující družstvo Lukavec s provozovnami v Lukavci a v Humpolci.

Dále v regionu působí cca **padesátka dalších důležitých** zaměstnavatelů z řad komerčního sektoru a také **padesát dalších** firem, jejichž podíl na prarodinné politice v okrese Pelhřimov je **indiferentní**.

Zvláště ve venkovských regionech, mezi které okres Pelhřimov patří, je ale možné považovat každého podnikatele za důležitého, neboť dává práci minimálně sobě a v mnoha případech i druhým, čímž přispívá k zajišťování ekonomické stability rodin.

5 NÁVRH DALŠÍHO POSTUPU

Výše uvedená analýza ukazuje slabé a silné stránky regionu, jaké příležitosti se mohou otevřít a jakým ohrožením může být nutné čelit.

Mohlo by se zdát, že zlepšení situace leží vně samotného regionu a je závislé na **úpravě legislativního prostředí** tak, aby se lidem pracovat vyplatilo, aby se zaměstnavatelům vyplatilo zavádět opatření na sladování pracovního a rodinného života, což s sebou často nese zvýšené finanční náklady, aby bylo dostupnější sociální bydlení a snadnější přístup k evropským fondům i pro menší neziskové organizace, které si nemohou dovolit rozsáhlý profesionální aparát pro získání a administraci těchto dotací.

Situace v regionu ovšem ukazuje, že **řadu pozitivních kroků mohou učinit samotní občané** již v této situaci. Jedná se zejména o **aktivitu škol**, které se mohou otevřít v odpoledních hodinách i rodičům a přispívat k trávení společného času celých rodin, a o **činnost MAS**, které přispívají k propojování místních subjektů a rozvíjení spolupráce mezi důležitými aktéry v regionu a mají kapacitu pomoci získat pro region významné finanční prostředky na konkrétní projekty, a to prostřednictvím i menších neziskových organizací.

Městské a obecní úřady mohou podporovat činnost místních neziskových organizací vlastními grantovými systémy, poskytnutím vhodných prostor a marketingovou podporou. Na jaký druh aktivit by se ta která lokalita měla v určitém období zaměřit, může být zachyceno v koncepci rodinné politiky příslušného města. Pozitivní je, že město Pelhřimov takovou koncepci již připravuje. Vzhledem k venkovskému charakteru osídlení by však veškeré tyto **konceptní materiály** neměly **zahrnovat** pouze samotné město, ale **také okolní obce** spadající do územní působnosti města. To v praxi může narážet na způsob financování obcí, ale pomoci může například spolupráce s příslušným mikroregionem nebo MAS.

Zajímavou skutečností je také poměrně velký počet obyvatel, který se na Pelhřimovsku hlásí k nějakému náboženskému vyznání (41 %) a relativně nízká aktivita církví v regionu směrem k veřejnosti. Tento rozpor by měli vyhodnotit především představitelé místních církví a případně přehodnotit své aktivity a zaměření.

V rámci projektu byl zpracován i poměrně detailní výčet vhodných aktivit na podporu rodin, který byl následně implementován do návrhu akčního plánu rodinné politiky Kraje Vysočina.

6 INSTITUCIONÁLNÍ A FINANČNÍ ZAJIŠTĚNÍ

Jak veškerá jednání v průběhu projektu potvrdila, aby byla prorodinným opatřením věnována náležitá pozornost, je nutné, aby minimálně v největších městech v regionu (Pelhřimov, Humpolec, Pacov) působil člověk, který bude mít tuto problematiku přímo v náplni práce. Samospráva by měla zvážit, zda pro tuto činnost nezřídit **samostatnou pozici na částečný úvazek**. Tuto práci by mohla vykonávat některá žena, případně muž, na rodičovské dovolené. Je sice nutné počítat s tím, že by cca každé dva roky došlo k obměně pracovnice/pracovníka na této pozici, ale bude tak nastaven dlouhodobě udržitelný funkční model, kdy se žena/muž před skončením rodičovské dovolené tímto způsobem postupně vrátí do pracovního procesu a jako reprezentant/ka cílové skupiny, na kterou je většina opatření rodinné politiky cílena, bude mít vysokou motivaci uloženou práci vykonávat proaktivně. Navíc práce na částečný úvazek, jehož výše se může město od města lišit, rozpočet města nezatíží tak výrazně jako hlavní zaměstnanecký poměr. Ovšem motivovaná/ý zaměstnankyně/zaměstnanec pracující jen několik hodin týdně může v této oblasti pro region odvést významný objem práce.

Z úrovně Kraje Vysočina by měla být takové pracovníci/pracovníkovi poskytována maximální metodická podpora.

7 ZÁVĚR

V okrese Pelhřimov nebyly zjištěny **žádné zásadní problémy** v oblasti rodinné politiky. Lidé zde relativně spokojeně žijí, nezaměstnanost je nízká, základní infrastruktura a nabídka služeb je zde vytvořena. V regionu fungují mikroregiony a místní akční skupiny, které jsou schopny připravit a koordinovat rozsáhlejší regionální projekty.

Pro ještě **další zlepšení prorodinného klimatu** v regionu je vhodné **vytvořit koncepci rodinné politiky** v největších městech: **Pelhřimov, Humpolec, Pacov**. Tato koncepce může využít informací zjištěných v rámci projektu „Rovnost šancí na Vysočině“, a to jak v analytické, tak v návrhové části. Řada konkrétních opatření, které by bylo vhodné v regionu zrealizovat, byla zachycena při tvorbě akčního plánu rodinné politiky Kraje Vysočina v rámci vytvořených pracovních skupin.

Aby byla koncepce účinná, je nutné kromě měřitelných **indikátorů** (je možné inspirovat se v aktualizované Koncepci rodinné politiky Kraje Vysočina) připojit i **institucionální a finanční zabezpečení** jejího naplňování. To může být v praxi zajištěno zaměstnáním osoby na částečný úvazek (0,25 až 0,5), která bude mít naplňování této koncepce v popisu práce.

Více informací o projektu, v jehož rámci byl tento materiál vytvořen, najdete na:

http://www.kr-vysocina.cz/rodinny_portal.asp